

DOI 10.31558/2519-2949.2026.3.18

УДК 327:339.9:001.8(5/9)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5118-3666>**Анісов А. О., Донецький національний університет імені Василя Стуса**e-mail: a.anisov@donnu.edu.ua

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ АЗІЙСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКОГО РЕГІОНУ НА СУЧАСНІ ПРОЦЕСИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У статті обґрунтовується застосування парадигми глобальних міжнародних відносин, розробленої А. Ачар'єю та Б. Бузаном, для аналізу трансформаційного впливу Азійсько-Тихоокеанського регіону на сучасні процеси глобалізації. Доведено, що традиційний теоретичний інструментарій західної науки міжнародних відносин виявляється методологічно обмеженим та концептуально недостатнім для дослідження якісної специфіки АТР через вкорінені європоцентризм, матеріалістичний редукціонізм та легалістичне упередження. Проаналізовано евристичні обмеження класичних теорій міжнародних відносин щодо завдань дослідження АТР. Зокрема, обґрунтовано, що структурний та наступальний реалізм К. Волтца та Дж. Міршаймера, а також теорія системних змін Р. Гілпіна редукують АТР до пасивного майданчика протистояння великих держав, заперечуючи суб'єктну агентність незахідних акторів. Раціоналістичний ліберальний інституціоналізм Р. Когейна та Дж. Ная, ліберальний міжурядовий підхід А. Моравчика, теорія «ліберального Левіафана» Дж. Ікенберрі та концепція регіонів П. Катценштейна описують азійську архітектуру безпеки як слабку через відсутність наддержавного легалізму, штучно замикаючи її в межах американського імперіуму. Досліджено економічний детермінізм світ-системного аналізу І. Валлерстайна, статичний есенціалізм теорії «зіткнення цивілізацій» С. Гантінгтона та європоцентричне «упередження навчання» в системному конструктивізмі А. Вендта. Автор робить висновок, що концептуальне ядро глобальних міжнародних відносин (принципи плюралістичного універсалізму, теорія конститутивної локалізації та субсидіарності норм А. Ачар'ї, концепт м'якого інституціоналізму та парадигма мультиплексного світу) забезпечує адекватне розуміння АТР як активного співтворця поліцентричного світоустрою. Аргументовано методологічні положення про те, що вплив АТР полягає в децентралізації глобалізації, формуванні гібридних економічних і технологічних екосистем та утвердженні глибокого плюралізму в сучасних міжнародних відносинах.

Ключові слова: Азійсько-Тихоокеанський регіон, глобальні міжнародні відносини, теорії міжнародних відносин, глобалізація, поліцентризм, європоцентризм, мультиплексний світ.

Anisov Artur, Vasyl' Stus Donetsk National Universitye-mail: a.anisov@donnu.edu.ua

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS FOR STUDYING THE IMPACT OF THE ASIA-PACIFIC REGION ON CONTEMPORARY GLOBALIZATION PROCESSES

The article examines the application of the global international relations paradigm, developed by A. Acharya and B. Buzan, to analyze the transformative impact of the Asia-Pacific region on contemporary globalization processes. It is argued that traditional theoretical approaches of Western international relations studies proves methodologically limited and conceptually inadequate for examining the qualitative specifics of the Asia-Pacific region due to ingrained Eurocentrism, materialist reductionism, and a legalistic bias. The heuristic limitations of classical international relations theories regarding the study of the Asia-Pacific region are analyzed. Specifically, the article demonstrates that the structural and offensive realism

of K. Waltz and J. Mearsheimer, as well as R. Gilpin's theory of systemic change, reduce the region to a passive arena for great-power confrontation, thereby denying the agency of non-Western actors. Rationalist liberal institutionalism (R. Keohane and J. Nye), A. Moravcsik's liberal intergovernmentalism, J. Ikenberry's "Liberal Leviathan" theory, and P. Katzenstein's concept of regions characterize the Asian security architecture as weak due to the absence of supranational legalism, while artificially confining it within the American imperium. Furthermore, the article examines the economic determinism of I. Wallerstein's world-systems analysis, the static essentialism of S. Huntington's "clash of civilizations" theory, and the Eurocentric "learning bias" found in A. Wendt's systemic constructivism. The author concludes that the conceptual core of global international relations (comprising the principles of pluralistic universalism, A. Acharya's theory of constitutive localization and norm subsidiarity, the concept of soft institutionalism, and the multiplex world paradigm) provides relevant understanding of the APR as an active co-creator of a polycentric global order. Methodological arguments are presented to demonstrate that the APR's influence manifests in the decentralization of globalization, the formation of hybrid economic and technological ecosystems, and the establishment of deep pluralism in contemporary international relations.

Keywords: Asia-Pacific region, global international relations, international relations theories, globalization, polycentrism, Eurocentrism, multiplex world.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку глобальної політико-економічної системи характеризується поступовим зміщенням центру тяжіння з євроатлантичного простору до Азійсько-Тихоокеанського регіону (АТР). Процеси глобалізації, які тривалий час ототожнювалися виключно з вестернізацією, уніфікацією та поширенням ліберально-демократичних стандартів під егідою американської гегемонії, сьогодні переживають якісну трансформацію. АТР демонструє здатність не лише пасивно інтегруватися у світові ринки, але й виступати активним архітектором принципово нових, автономних інституційних, економічних та технологічних екосистем. Формується феномен так званої «гібридної глобалізації», що пріоритезує суверенний контроль, прагматичну економічну ефективність та соціокультурну специфіку над універсалістськими доктринами Заходу.

Для політичної науки України дослідження цієї проблематики має критично важливе науково-теоретичне та практичне значення. З одного боку, вітчизняний дискурс міжнародних відносин потребує деконструкції застарілих європоцентричних моделей, які виявляються неефективними для пояснення складної динаміки розвитку Східної та Південно-Східної Азії. З іншого боку, в умовах кардинальної перебудови світоустрою формування дієвого та самостійного «азійського вектора» зовнішньої політики України потребує глибокого розуміння внутрішньої логіки та інституційної природи процесів в АТР. Дослідження принципів, як саме регіон АТР впливає на глобалізацію, дозволить Україні гнучкіше інтегруватися у мультиплексну структуру сучасних світових зв'язків та ефективніше захищати власні національні інтереси в діалозі з азійськими партнерами.

Ступінь наукової розробки проблеми. У світовій політичній науці започатковано теоретичну дискусію щодо природи сучасного глобального транзиту та ролі регіональних підсистем. Масив наукових джерел, на які опирається дане дослідження, можна класифікувати на дві великі групи.

Перша група – це традиційні парадигми західної теорії міжнародних відносин, що включають структурний реалізм (К. Волтц, Дж. Міршаймер) та теорія системних змін (Р. Гілпін), які фокусуються на аналізі матеріального балансу сил, військових потенціалів та неминучої безпекової дилеми і суперництва великих держав в Азії; теорія ліберальної гегемонії та неоліберального інституціоналізму (Р. Когейн, Дж. Най, Г. Дж. Ікенберрі, А. Моравчик), що досліджують роль міжнародних режимів, трансакційних витрат, комплексної взаємозалежності та легалізованих інституцій у підтримці глобального порядку; світ-системний аналіз (І. Валлерстайн), який концептуалізує світову капіталістичну економіку через осьовий поділ праці та нерівний обмін між ядром і периферією; соціальний конструктивізм (А. Вендт), що розглядає анархію як соціальний конструкт і досліджує вплив ідей та ідентичностей на формування інтересів держав; цивілізаційні та регіональні концепції (С. Гантінгтон, П. Катценштейн), які аналізують світ через розломи культурних ідентичностей або через призму «пористих регіонів» в орбіті американського імперіуму.

Друга група – це парадигма глобальних міжнародних відносин, що представлена фундаментальними працями Амітава Ачар'ї та його спільними дослідженнями з Баррі Бузаном. Автори пропонують вихід за межі європоцентричного канону та обґрунтовують концепції мультиплексного світу, глибокого плюралізму, конститутивної локалізації норм, субсидіарності норм та м'якого інституціоналізму.

Попри значну кількість публікацій, присвячених АТР, у вітчизняній та світовій науці залишається невирішеною методологічна суперечність. Більшість досліджень продовжує аналізувати АТР через призму класичних євроатлантичних теорій. Реалісти зводять усю динаміку регіону до жорсткого біполярного протистояння США та КНР, позбавляючи суб'єктності інші держави. Ліберальна концепція не розглядає азійські інститути (такі як АСЕАН чи АТЕС) як цілком ефективні, оскільки ті не мають жорстких наддержавних легалістичних структур європейського зразка. А конструктивістський підхід припускає, що незахідний світ має лише пасивно засвоювати сформовані ліберальні норми. З цієї причини поза увагою дослідників залишається ключове питання: як саме незахідні актори АТР виявляють власну нормативну та інституційну агентність, не копіюючи західні моделі, а трансформуючи та локалізуючи їх під впливом власних історико-культурних когнітивних передумов.

Метою статті є теоретико-методологічне обґрунтування спроможності дослідницької рамки «глобальних міжнародних відносин» як концептуального ядра для дослідження впливу АТР на процеси сучасної глобалізації, а також операціоналізація її ключових категорій порівняно з класичними європоцентричними теоріями МВ для подальшого застосування у структурі дисертаційного дослідження.

Виклад основного матеріалу. Дослідження ролі та впливу Азійсько-Тихоокеанського регіону на сучасні процеси глобалізації вимагає критичного переосмислення класичних парадигм теорії міжнародних відносин, які тривалий час домінували у науковому дискурсі. Провідне місце серед них посідає структурний реалізм К. Волтца, який виводить поведінку держав суто з архітектоники анархії та розподілу матеріальних можливостей [17, с. 97]. Згідно з парадигмою Волтца, лише наддержави, які посідають верхні щаблі владної ієрархії, визначають системну структуру, тоді як інші актори змушені підкорятися логіці примусової соціалізації та конкуренції [17, с. 119]. Такий підхід характеризується матеріалістичним редукціонізмом, оскільки повністю позбавляє менших акторів АТР власної агентності та спроможності здійснювати вплив на глобальну політику. У межах структурного реалізму АТР постає не як самостійне джерело нормативної чи інституційної творчості, а лише як пасивне геополітичне тло, де розгортається змагання глобальних лідерів за перерозподіл відносних часток сили [17, с. 120].

Цей матеріалістичний детермінізм доводиться до логічного абсолюту в теорії наступального реалізму Дж. Міршаймера. Автор стверджує, що міжнародна анархія примушує держави максимізувати свою частку світової влади, розглядаючи регіональну гегемонію як єдиний надійний засіб власного виживання [14, с. 40]. Міршаймер відкидає евристичну спроможність міжнародних інститутів, представляючи їх як відображення балансу матеріальних сил великих держав, що не має жодного самостійного впливу на поведінку акторів [14, с. 132]. З цієї перспективи, стрімке зростання Китаю та його залучення до глобальних економічних процесів неминуче веде до інтенсивної безпекової конкуренції та потенційного воєнного зіткнення зі США [14, с. 402]. Наступальний реалізм виявляється цілковито неспроможним пояснити тривалий період миру в Азії, а також феномен виникнення «м'якого інституціоналізму» навколо АСЕАН, де держави утримуються від балансування силою та формування воєнних коаліцій за західними лекалами. Намагання представити систему інтеграційних процесів в АТР у воєнно-центричних категоріях реалізму нівелює специфіку регіону як суб'єкта, здатного формувати архітектуру нової системи міжнародних відносин.

Аналогічні обмеження притаманні й теорії системних змін Р. Гілпіна, який пов'язує еволюцію міжнародної системи із нерівномірним економічним та технологічним зростанням держав [8, с. 210]. Гілпін постулює, що світоустрій перебуває у стані рівноваги лише доти, доки розподіл престижу та правил відповідає реальному розподілу матеріальної сили [8, с. 217]. Поява динамічного претендента (як-от КНР в АТР), що прагне змінити систему через випередження темпів зростання гегемона, породжує системну кризу, яка історично розв'язувалася через механізм «гегемоністської війни» [8, с. 191]. Попри корисність аналізу Гілпіна для пояснення сучасної торговельної експансії країн АТР, його циклічна модель історичного розвитку схиляється до надмірно фаталістичних сценаріїв.

Як зазначають у своїх працях А. Ачар'я та Б. Бузан, епоха західного домінування добігає кінця, поступаючись місцем якісно іншому світоустрою – «глибокому плюралізму» (deep pluralism) [7, с. 261]. В умовах високої взаємозалежності та наявності планетарних загроз спільної долі (shared-fate), таких як екологічні кризи, пандемії та кіберзагрози, класична гегемоністська війна перестає бути раціональним інструментом зовнішньої політики [7, с. 276]. Таким чином, традиційні реалістичні концепції К. Волтца [17], Дж. Міршаймера [14] та Р. Гілпіна [8], фокусуючись виключно на

матеріальних факторах та анархічній конкуренції, нездатні зафіксувати нормативний та інституційний вимір впливу АТР на глобалізацію. Альтернативу реалістичному песимізму пропонують представники неоліберального інституціоналізму, зокрема Р. Когейн та Дж. Най. У своїй спільній праці «Влада та взаємозалежність» вони розробили концептуальну модель «комплексної взаємозалежності», яка характеризується наявністю множинних каналів комунікації між суспільствами, відсутністю жорсткої ієрархії між питаннями порядку денного та неефективністю використання військової сили [13, с. 24-25]. Цей підхід є корисним для дослідження геоекономічної експансії АТР, оскільки він доводить, що за умов глибокої взаємозалежності держави починають віддавати перевагу несиловим інструментам впливу та маніпулюванню асиметріями взаємозалежності [13, с. 192]. Більше того, теорія міжнародних режимів Когейна обґрунтовує життєздатність багатосторонніх інституцій навіть за умов занепаду гегемонії, оскільки вони знижують трансакційні витрати та вирішують проблему дефіциту інформації [12, с. 15].

Проте неоліберальний раціоналізм характеризується вираженням легалістичним та інституційним упередженням, оскільки виводить критерії ефективності інституцій із досвіду євроатлантичної інтеграції, де домінує жорстка формалізація, делегування суверенітету наднаціональним органам та наявні правові механізми санкціонування. Саме такий погляд на систему інтеграційних інституцій яскраво простежується у теорії ліберального міжурядового підходу Е. Моравчика, який описує європейську інтеграцію як послідовний процес раціонального компромісу між національними урядами, що керуються комерційними інтересами і добровільно обмежують свій суверенітет заради надійності зобов'язань [15, с. 8].

Спроби застосувати легалістичні моделі Когейна чи Моравчика до АТР призводять до хибного розуміння сутності інституційної системи регіону. Західна наука тривалий час таврувала азійську інституційну архітектуру як «слабку» через відсутність у ній наднаціональних судових органів та правового легалізму. Натомість, як доводить А. Ачар'я, азійський «м'який інституціоналізм» (soft institutionalism) базується на соціологічному процесі взаємодії – пошуку консенсусу, неформальності, повазі до суверенітету та уникненні примусових рішень (шлях АСЕАН) [1, с. 3]. У даному випадку це постає не недоліком інтеграції, а специфічним інституційним дизайном, адаптованим під історичні та політичні реалії регіону [5, с. 22].

Методологічно неспроможними для аналізу АТР виявляються і концепції ліберального гегемонізму Дж. Ікенберрі. Його теорія «ліберального Левіафана» постулює, що відкритий та заснований на правилах світовий порядок є похідним від американської гегемонії, яка забезпечила власну силу інституційними зобов'язаннями, зробивши систему привабливою та легітимною для інших держав [10, с. 21, 26]. Ікенберрі стверджує, що цей порядок є надзвичайно стійким, оскільки він легкий для розбудови та важкий для повалення» [10, с. 9]. Проте у своїй європоцентричній телеології Ікенберрі ігнорує той факт, що американський порядок ніколи не був по-справжньому глобальним, а його нормативна привабливість спиралася на приховані інструменти примусу та расового виключення [7, с. 296]. Намагання Ікенберрі представити кризу американської гегемонії суто як внутрішню кризу легітимності в межах ліберальної системи [10, с. 353] не дозволяє досягнути глибини сучасної трансформації глобалізації, яка здійснюється під впливом АТР.

Подібну обмеженість демонструє й теорія регіонів П. Катценштейна. Автор слушно зазначає, що сучасні регіони не є закритими блоками, а інтегруються в американський імперіум через діяльність транснаціональних мереж та держав-якорів (таких як Японія в Азії) [11, с. 13]. Проте Катценштейн трактує Азію крізь призму вертикальної підпорядкованості Вашингтону [11, с. 178], що суттєво применшує самостійну, автономну траєкторію розвитку АТР в умовах децентралізації глобального управління та переходу до мультиплексного світу [2, с. 6].

Значний аналітичний потенціал для пояснення геоекономічного зсуву глобалізації в АТР має також світ-системний аналіз І. Валлерстайна. Розглядаючи капіталістичну світ-економіку як цілісну історичну систему, Валлерстайн описує процеси нерівного обміну між високотехнологічним «ядром» та експлуатованою «периферією» [16, с. 23]. Його концепція «напівпериферії» є корисною для пояснення проміжного етапу розвитку нових індустріальних країн Азії, які спочатку виконували роль виробничих майданчиків, а згодом накопичили капітал і почали претендувати на входження до глобального ядра [16, с. 28]. Проте світ-системна парадигма вирізняється радикальним економічним детермінізмом. Зводячи всі політичні, правові та соціокультурні феномени до суперструктури, що обслуговує логіку накопичення капіталу [16 с. 51-52], Валлерстайн виявляється неспроможним пояснити унікальну нормативну архітектуру АТР. Світ-системний аналіз ігнорує самостійну роль

ідей, релігійно-філософських традицій та ідентичностей, які виступають не просто додатком до ринкових відносин, а безпосередньо конструюють правила гри та моделі поведінки держав Азії у процесах глобалізації. Протилежний полюс епістемологічного спектра займає культурно-цивілізаційна парадигма С. Гантінгтона. У своїй праці «Зіткнення цивілізацій» він стверджує, що в постбіполярному світі головним джерелом конфліктів стають не ідеологічні чи економічні суперечності, а культурні відмінності між провідними світовими цивілізаціями, серед яких конфуціанська (китайська), японська, ісламська та індуїстська починають активно кидати виклик західному домінуванню [9, с. 255]. Гантінгтон слушно вказує на процес «індигенізації еліт» та ренесанс незахідних ідентичностей як відповідь на нав'язування західного універсалізму [9, с. 302]. Однак підхід Гантінгтона веде до методологічної обмеженості через свій статичний, есенціалістський погляд на культуру. Гантінгтон трактує цивілізації як монолітні утворення, приречені на неминучий конфлікт уздовж ліній розломів [9, с. 258]. Це повністю заперечує довгу історію взаємного навчання та ідейного синтезу між цивілізаціями, на чому наполягають Ачар'я та Бузан [6, с. 147]. Більше того, модель Гантінгтона нездатна пояснити процеси економічної інтеграції та інституційної взаємодії між державами АТР, які належать до різних цивілізаційних типів (від православної Росії та синтоїстської Японії до буддистського Таїланду та мусульманської Індонезії в межах АТЕС та ВРЕП) [4, с. 20]. Емпірична реальність АТР свідчить не про «зіткнення цивілізацій», а про унікальний соціокультурний синтез, що формує плюралістичну модель глобалізації.

Найбільш наближеним до методологічних вимог дослідження ролі ідей та ідентичності в АТР є соціальний конструктивізм А. Вендта. У праці «Соціальна теорія міжнародної політики» він доводить, що міжнародна система є соціальною конструкцією, а інтереси та ідентичності держав формуються спільними ідеями, а не матеріальними чинниками [18, с. 92]. Вендт концептуалізує три культури анархії – за Гоббсом (вороги), за Локком (суперники) та за Кантом (друзі) [18, с. 246-247]. Його відома теза про те, що «анархія – це те, що держави з неї роблять» [18, с. 247], відкриває шлях до розуміння того, як держави АТР через процеси взаємодії та соціалізації змогли трансформувати конфліктне середовище регіону на локківську культуру мирного співіснування, а в межах АСЕАН – зробити крок до формування кантивської спільноти безпеки [18, с. 297-300].

Проте системний конструктивізм Вендта залишається надміру державно-центричним та несе в собі приховане «упередження навчання». Модель поширення норм у класичному конструктивізмі описує процес як односторонній трансфер «прогресивних» універсальних (західних) норм до пасивної незахідної периферії, яка має цим нормам навчитися, щоб отримати статус «цивілізованої» держави [18, с. 330]. У цій схемі незахідні актори постають безпорадними реципієнтами ідейного імпорту. Цей методологічний недолік долається у працях А. Ачар'ї завдяки його теорії «конститутивної локалізації норм». Ачар'я доводить, що поширення глобальних ідей – це не пасивна імітація, а активний процес локальної реконструкції [3, с. 239]. Місцеві актори («внутрішні агенти-новатори») формують рамки та адаптацію іноземним концепціям таким чином, щоб вони відповідали їхнім існуючим «когнітивним передумовам» та легітимному соціальному порядку [5, с. 22]. Процес локалізації передбачає тактики «прищеплення» нових ідей до старих традицій та «відсікання» тих елементів, які загрожують місцевій стабільності [3, с. 239]. Більше того, через концепт «субсидіарності норм» Ачар'я показує, як слабші держави Глобального Півдня створюють власні норми для захисту своєї автономії від тиску великих держав [7, с. 137].

Саме така методологічна оптика дозволяє пояснити вплив АТР на глобалізацію: регіон не просто адаптувався до західного капіталізму та інституціоналізму, а здійснив їхню глибоку локалізацію. Азійські держави запозичили ядро ринкової економіки, але відсікли вимоги неоліберального мінімалізму, прищепивши ринок до традицій державної координації та національного суверенітету. Результатом цього процесу став не кінець глобалізації, а виникнення її нової, «локалізованої» та плюралістичної версії, де незахідні правила гри набувають глобального значення.

Висновки. Проведене методологічне дослідження дозволяє зробити висновок, що класичний теоретичний інструментарій західної науки міжнародних відносин виявляється методологічно обмеженим та концептуально недостатнім для адекватного аналізу трансформаційного впливу Азійсько-Тихоокеанського регіону на сучасні процеси глобалізації.

Структурний та наступальний реалізм К. Волтца та Дж. Міршаймера через свій воєнно-матеріалістичний редуccionізм нездатні зафіксувати нормативну та інституційну суб'єктність АТР, редукуючи регіон до пасивного майданчика протистояння великих держав. Теорія системних змін Р. Гілпіна, хоч і надає корисні рамки для аналізу зміни балансу сил, однак пропонує надто жорсткий

сценарій неминучої гегемоністської війни, який протиставляється сучасним реаліям високої взаємозалежності та наявності планетарних загроз спільної долі.

Раціоналістичний ліберальний інституціоналізм Р. Когейна та інтеграційні моделі А. Моравчика містять легалістичне упередження, безпідставно тавруючи азіяську архітектуру безпеки як слабку через її неформальний характер. Концепція «ліберального Левіафана» Дж. Ікенберрі та теорія регіонів П. Катценштейна штучно замикають аналіз азіяської інтеграції у межах американської гегемоністської системи, ігноруючи автономний потенціал регіону.

Світ-системний аналіз І. Валлерстайна пропонує інструментарій аналізу геоекономічного транзиту АТР, але зводиться до економічного детермінізму, ігноруючи ідейні джерела азіяської модернізації. Натомість цивілізаційний підхід С. Гантінгтона, попри фіксацію ренесансу незахідних ідентичностей, пропонує статичну модель культурного есенціалізму, неспроможну пояснити глибоку багатосторонню кооперацію в регіоні. Тоді як системний конструктивізм А. Вендта, хоч і фокусується на ідейній структурі анархії, несе в собі європоцентричне упередження, трактуючи поширення норм як односторонній процес дидактичного впливу Заходу на решту світу.

На противагу цьому, рамкова концепція «глобальних міжнародних відносин», розроблена А. Ачар'єю та Б. Бузаном, виступає найбільш релевантною методологічною основою для дослідження впливу АТР на глобалізацію. Вона базується на принципах «плюралістичного універсалізму» та визнає множинну агентність незахідного світу. Ця концепція не прагне повністю відкинути чи замінити класичні теорії міжнародних відносин, а натомість прагне включити їх у ширшу, світосистемну історичну перспективу, позбавляючи їх гегемоністського західного статусу. Теорія «конститутивної локалізації норм» та «субсидіарності норм» А. Ачар'ї надає чіткий операційний інструментарій для аналізу того, як саме АТР трансформує глобальні процеси. Вона доводить, що вплив регіону полягає в активному соціокультурному та політичному переосмисленні глобалізації, прищепленні ринкових інновацій до власних когнітивних передумов та повазі до суверенітету. Перспективи подальших доробок у цьому напрямі полягають в емпіричному дослідженні конкретних кейсів локалізації технологічних та екологічних стандартів країнами АТР, що дозволить деталізувати контури децентралізованого «мультиплексного світу» до 2040 року.

Бібліографічний список/References:

1. Acharya, A. (2003). *Constructing a security community in Southeast Asia*. Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9780203393345>
2. Acharya, A. (2014). *The end of American world order*. Polity Press.
3. Acharya, A. (2004). How ideas spread: Whose norms matter? Norm localization and institutional change in Asian regionalism. *International Organization*, 58(2). <https://doi.org/10.1017/S0020818304582024>
4. Acharya, A. (2025). *The once and future world order*. Basic Books.
5. Acharya, A. (2009). *Whose ideas matter? Agency and power in Asian regionalism*. Cornell University Press.
6. Buzan, B. (2021). *Re-imagining international relations: World orders in the thought and practice of Indian, Chinese, and Islamic civilizations*. Cambridge University Press.
7. Buzan, B., & Acharya, A. (2019). *The making of global international relations: Origins and evolution of IR at its centenary*. Cambridge University Press.
8. Gilpin, R. (1981). *War and change in world politics*. Cambridge University Press.
9. Huntington, S. P. (1997). *The clash of civilizations and the remaking of world order*. Touchstone.
10. Ikenberry, G. J. (2011). *Liberal Leviathan: The origins, crisis, and transformation of the American world order*. Princeton University Press.
11. Katzenstein, P. J. (2005). *A world of regions: Asia and Europe in the American imperium*. Cornell University Press.
12. Keohane, R. O. (2005). *After hegemony: Cooperation and discord in the world political economy*. Princeton University Press.
13. Keohane, R. O., & Nye, J. S., Jr. (2012). *Power and interdependence*. Longman.
14. Mearsheimer, J. J. (2003). *The tragedy of great power politics*. W. W. Norton & Company.
15. Moravcsik, A. (1998). *The choice for Europe: Social purpose and state power from Messina to Maastricht*. Taylor & Francis Group.
16. Wallerstein, I. (2004). *World-systems analysis: An introduction*. Duke University Press.
<https://doi.org/10.1215/9780822399018>
17. Waltz, K. N. (1979). *Theory of international politics*. Waveland Press.
18. Wendt, A. (1999). *Social theory of international politics*. Cambridge University Press.